

Málnási Ferenc

Az alma mater visszaköszön

A Református Leánygimnáziumtól az Apáczai Csere János Elméleti Líceumig

Szerkesztők: Deák Árpád, Jakab Antal, Vörös Alpár István Vita
Kiadja: Encyclopaedia Egyesület, az Apáczai Csere János Elméleti Líceum
Szülői szervezete. Gloria. Kolozsvár, 2010.

„Ezerszer boldogabb... az, aki innen jól csiszolt lelket visz magával.” – Apáczai Csere János szavai állnak az in memoriam dr. Wolf Rudolf igazgató úr emlékének szentelt kötet élén.

Vörös Alpár igazgató előszavában a könyv megszületésének körülményeiről tájékoztat, arról, hogy „jelen válogatás szűk metszete kíván lenni a szellemekkel, érzékenységgel telített kis közösségnek a hétköznapijaiból és ünnepnapjaiból, amelynek alakulása párhuzamba állítható erdélyi magyarságunk történetének elmúlt 90 évével”.

Apáczai Csere Jánosra, a küzdelmes sorsú tudósra emlékezik Szilágyi T. Júlia, utána dr. Wolf Rudolf igazgató és történelemtanár alakját rajzolja meg Vörös Alpár hangsúlyozva, hogy „tanári tevékenységét az igényesség, a magas szintű szakmai tudás, és a diákokkal való kitűnő kommunikációs készség jellemezte..., mint igazgatónak köszönhető, hogy az iskolában olyan tanári közösség alakult ki, ahol a tanárok nemcsak munkatársak, hanem barátok is..., akik figyeltek rá, emberséget tanulhattak tőle, önzetlen szeretetet és segítőkészséget”. Szavait a 2008-as ballagókhöz intézett meleg hangú, Kölcsey Ferenc gondolatát felidéző beszédében olvashatjuk: „Szívedben és fejedben ezerféle erő szendereg, mit felköltetni, s kifejteni és alakítani a te dolgod.” A kollégák, a pályatársak nevében Wanek Judit-Klára, Sipos Gábor és Deák Árpád búcsúzó, emlékező beszéde után az eltávozott igazgató publikációs jegyzéke és a dr. Wolf Rudolf-díj megalapításáról szóló hír szerepel a kötetben.

Maga a könyv három nagy fejezetet tárgyal: az iskola történetét, életének kisebb-nagyobb, kellemes és kellemetlen emlékeit.

A kolozsvári Református Leánygimnázium a kezdetektől az államosításig – 1919–1948

Deák Árpád történelemtanár az erdélyi népnevelés és művelődés kezdeit vázolja fel, Jakab Antal Géza történelemtanár hosszabb tanulmánya a kolozsvári Református Leányiskola 1918–1940 közötti helyzetét, anyanyelvi oktatásunkért vívott, sokszor nagyon nehéz, szinte szélmalom harcait, de mégis

hittel, szívvel, tettel vívott küzdelmét mutatja be. Gaal György tanulmánya folytatás, az iskola 1940–1948 közötti korszakát mutatja be, a leányiskola kormányzatát, a tanévek beosztását, ünnepeit, ünnepélyeit, az iskola tanterveit, tananyagát, tankönyveit, tanárait, alkalmazottait, diákjait, a valláserkölcsei, fegyelmi és egészségi állapotát, az iskolalátogatásokat, ellenőrzéseket, vizsgákat, a tanításon kívüli tevékenységet, aztán az államosítás ürügyén bekövetkezett felszámolást, amelynek során a református egyház tulajdona teljes vagyonával a román állam tulajdona lett.

Az évek során megjelent évkönyvekbeli írásokból való válogatás következik: Husz Ödön földrajz szakos igazgatóról, Báthory Jolán történelem-tanárnőről, igazgatóról, az iskola fizika- és természetrajzi szertáráról, a bentlakásról, a Szeretetházról, a könyvtárról olvashatunk visszaemlékezéseket.

A fejezetet korabeli fotók zárják: alapítótagsági oklevél, alapkő-letételi ünnepség, fizikaszertár, a természetrajzi előkészítő, könyvek, az iskola épülete képeslap, vezettek tablói, ballagó diáklányok 1942-ben...

A kolozsvári Magyar Tannyelvű Leányközépiskolától a kétnyelvű általános iskoláig – 1948–1990

Az 50-es, 60-as évek megpróbáltatásai, megfélemlítései ellenére a Schola pedagógusai, tanulói megőrizték az intézmény haladó hagyományait, magyar szellemiségét, belső rendjét. A kor két jelentős igazgatójáról, Bereczky Anna és Székely Ferenc igazgatókról szóló megemlékezést, laudációt olvashatunk. A végzősök emlékeznek volt tanáraikra, Boér Lászlóné Léber Margitra, dr. Bartha Sándorné Ferencz Annára, a „csendből szőtt emlékek”-re, az első fiúkra a leánygimnáziumban, a személyi kultusszal terhelt 70-es évekre, amikor a líceumot általános iskolává minősítették vissza, de a módszertani-tudományos ülészakokra is, melyekre akkoriban más iskolában nem volt példa. Ezt a fejezetet is fotók zárják, melyek a tanári kart, a ballagást, a néptáncsoportot, a fiúk és a lányok kosárlabdacsapatát, osztálytablókat, maturandus-szalagot és kicsengetési kártyát, ellenőrzőt, a torockói expedíciót, a módszertani napok programfüzetét és kötetét, a varsói kirándulást, az iskola kórusát mutatják be.

Az újrakezdéstől napjainkig – az apáczaís szellemiség kialakulása 1990–2009

A fejezet élén két hosszabb írás a 89-es eseményeket követő hónapokról, évekről szól. Az egyikben Szilágyi Júlia igazgatónő számol be arról, hogyan sikerült az „iskolák felette szükséges voltát” hangsúlyozó tudós, pedagógus

Apáczai Csere János nevét felvenni, hogyan született az Apáczai-napok ötlete, hogyan indult be a tanítóképzés úgy, hogy az egyik végzős azt vallhatta: „Ebben az otthonias légkörben csengőbb hangon szólalt meg énekünk”. Sok-sok akció folytatta a Régi Hármas legértékesebb hagyományait, amikor többek között pl. „új fényt kapott a ballagás, amelyen újrászületett az anyanyelv, és a Bibliából felolvasott ige örök bölcsességét a pillanat fensége útravalóvá minősítette” dr. Csiha Kálmán püspök úr prédikációjában. Az 1995 januártól decemberig megtörtént, előre megszervezett, gyalázatos „eseményeket” Imre Zsolt történelemtanár is elmeséli. Pedig az iskola története a „Legyen hát célod: Istennek dicsőség, / Magadnak munka” jelszóval kezdődik, ám a tanfelügyelői, a „brigád”-látogatások nem ezt vizsgálták, hanem a kákán is csomót keresve a múltból idementett módszerekkel anyanyelvoktatásunk egyik kolozsvári fellegrát ostromolták, akarták lerombolni, felszámolni. Ám a közösségi összetartozás érzése nyomán megtapasztalhattuk „Jónás prófeta és Babits Mihály igazát: „Mert te vagy, aki fordít rosszat jóra / minden gonosznak megváltoztatója.” A csendes építkezés korát tragédiák árnyékolták be, ám ennek ellenére „sikerült kialakítani az apáczais közösség személyiségképét, melyre az önálló gondolkodás, a feladatvállalás, az önmegvalósításra való törekvés jellemző.”

A kolozsvári magyar óvónő- és tanítóképzés történetéről is beszámolót olvashatunk, benne az 1990–2002 között az Apáczaiban is zajló tevékenységről, az Aranka György Nyelv- és Beszédművelő Verseny 14 évéről, a képzőművészeti tehetséggondozásról, az Apáczai-galériáról, az iskola színjátszó köréről, sportéletéről, de a tanulásra és közösségi tevékenységre serkentő díjakról, ösztöndíjakról. Ezt a fejezetet is fotók zárják: a névtábla-avatási ünnepségről, az Apáczai-dombormű felszenteléséről, a karácsonyi ünnepségekről, az Apáczai Líceum névadó ünnepségéről, a Dr. Wolf Rudolf-díj okleveléről, a Kincses Kolozsvár kiállításról, cserekapcsolat-kirándulásokról, az Európa Parlamentben tett látogatásról...

A *Függelék*ben az iskola névváltozatait, az igazgatók és aligazgatók nevét, a szülői bizottság elnökeinek nevét, a különböző tantárgyakat oktató tanárok, tanítók, a titkárok, könyvelők, gondnokok nevét találjuk, s mellettük az iskola érettségiző tanulóinak névsorát 1919–2009 között.

A kötet végén CD lemezt találunk: elektronikus úton is elérhető képanyag őrzi mindazt, amit a szövegben olvashatunk. Volt és jelenleg is apáczais kollégák, diákok, de más kolozsvári kolléga és diák nevében is köszönjük a könyvet, „a kötet olvasása az emlékezés örömteli, kellemes perceit fogja jelenteni minden olvasónak, visszahozva az alma mater önfeledt, nyitott és Apáczai Csere János örökérvényű értékeit közvetítő hangulatát.”